

ข่าวประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๑๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๔-๕๐๐๐ ภายใน ๑-๕๖๖๖ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๕๔-๐๓๑๑

จากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที ๑๑ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ หน้า ๒๑ มุลค่าข่าว ๕๕๕,๕๕๐.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ได้ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

บันทึกแดนอิเหนา...

วาทกรรม ‘ทำดีเพื่อชาติ’ เครื่องมือฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ประวัติศาสตร์มนุษยชาติหลายช่วงตอน เป็นบทจารึกโศกนาฏกรรมระหว่างมนุษย์ ที่มุ่งประหารประหารเอาชีวิตกัน เหตุมาจาก ความเชื่อและความขัดแย้ง ขยายลุกลามใหญ่ โตจนกลายเป็นความเกลียดชังที่ฝังรากลึกแก่ คนในสังคม นำไปสู่ “การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” สร้างรอยด่างบนหน้าประวัติศาสตร์มนุษยชาติ การปลุกฝังวาทกรรมเพื่อปกป้องบางสิ่ง ในสังคม ผ่านเครื่องมือสร้างความเชื่อต่างๆ ทำให้คนลดค่าคู่ตรงข้ามในความขัดแย้ง มองข้ามมนุษยธรรม และปฏิบัติตามวิธีการที่คิดว่า เป็นสิ่งถูกต้อง ประเทศไทยก็เคยเผชิญกับความเจ็บปวดนี้

ผ่านเหตุการณ์ปะทะกันทางการเมืองหลายครั้ง คราที่ทำให้ประชาชนล้มตายเหมือนใบไม้ร่วง เป็นความน่ากลัวของการปลุกฝังมายาคติที่ทำให้ไม่เห็นผู้อื่นเป็นมนุษย์อีกต่อไป ตัวอย่างในประเทศอื่นๆ ก็มีให้เห็นมากมาย แต่ที่จะกล่าวถึงคือเหตุการณ์กวาดล้างคอมมิวนิสต์ใน ประเทศอินโดนีเซีย ช่วงปี 1965-1966 ภายหลังจากได้ชมภาพยนตร์สารคดีเรื่อง The Act of Killing ซึ่งหมวดวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชามนุษยวิทยา และภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดฉายสารคดี และอภิปราย ในโครงการฉายภาพยนตร์

โศกนาฏกรรมฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ The Act of Killing เป็นสารคดีย้อนรอยจากสังหาร ออกฉายเมื่อปี 2012 จากฝีมือการกำกับของ โจฮัน ออฟเพนโฮมเมอร์ ผู้กำกับชาวอเมริกัน-อังกฤษ ความน่าสนใจคือ ผู้กำกับไม่ได้นำเหตุการณ์ในอดีตมาฉายซ้ำ แต่ถ่ายทำจากบริบทปัจจุบัน เล่าเรื่องผ่าน อันวาร์ คองโก หนึ่งในผู้ร่วมขบวนการสังหารเหยื่อที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ โดยผู้กำกับบอกว่าต้องการบันทึกเรื่องราวของ กลุ่มยุวชน ปัญจศีล ที่ดำเนินการปราบปรามคอมมิวนิสต์ ในฐานะประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของอินโดนีเซีย ซึ่ง อันวาร์ คองโก และสมาชิกกลุ่มปัญจศีล

ให้ความร่วมมือในการถ่ายทำอย่างเต็มใจยิ่ง โดยไม่รู้ว่ภาพยนตร์ที่ออกมาจะเป็นการตีแผ่ พฤติกรรมโหดร้ายที่พวกเขาเคยทำในอดีต สร้างภาพลบแก่กลุ่มปัญญาชนเอง

ปี 1965-1966 ช่วงที่อินโดนีเซียได้รับ อิทธิพลจากสงครามเย็น ระหว่างสงครามของ กลุ่มคอมมิวนิสต์ กับ กลุ่มเสรีประชาธิปไตย เกิดชนวนนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านอำนาจ เมื่อนายพลซูฮาร์โต ออกมาเปิดเผยว่า พรรคคอมมิวนิสต์ที่นายซูการ์โน ประธานาธิบดี ในขณะนั้น ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

เหตุการณ์ลอบสังหารนายพลฝ่ายขวา โดย นายทหารของซูการ์โนเอง ส่งผลต่อคะแนน

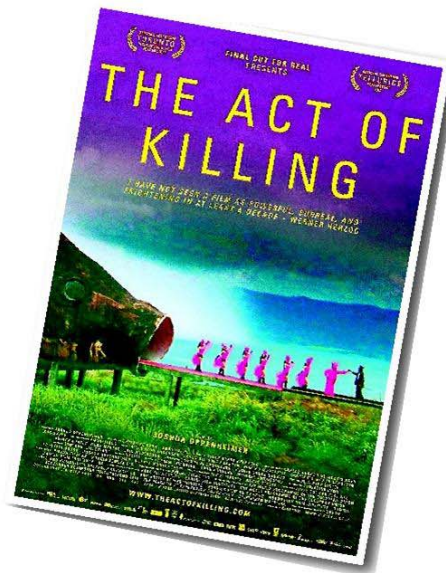
นิยมของซูการ์โน จนภายหลังเขาถูกบีบออก จากตำแหน่ง และนายพลซูฮาร์โตขึ้นมาเป็น ประธานาธิบดีคนที่สอง

ภาวะหวาดกลัวพีคคอมมิวนิสต์ที่ถูก โหมกระพือจากอเมริกานำไปสู่เหตุการณ์ ชาวพิฆาตซ้าย ทำให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ใน อินโดนีเซียถูกผลักให้อยู่นอกกฎหมาย นายพลซูฮาร์โตจัดตั้งกลุ่มเยาวชนปัญญาชน (Pancasila Youth) กองกำลังชาวบ้าน ชาตินิยมกึ่งทหาร และให้ใบอนุญาตฆ่า ส่งผลให้มีการสังหารหมู่คอมมิวนิสต์ใน อินโดนีเซีย มีประชาชนเสียชีวิตกว่า 2.5 ล้านคน

ภายใต้หลักชาตินิยม ความตึงามถูก ยกมาเป็นเหตุผลในการกำจัดศัตรูทางการเมือง ส่งผลให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ กลุ่มคนจีนใน อินโดนีเซียที่ถูกเหมารวมว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และผู้ที่แสดงความเห็นขัดแย้งกับฝ่ายขวาถูก ทรมาณและสังหารโหด ทั้งการบั่นคอคด้วยลวด ปาดคอ ภาพทั้งหมดนี้ถูกสาธิตให้เห็นอีกครั้ง ผ่านภาพยนตร์สารคดีชุดนี้

“อาชญากรรมสงครามกำหนดโดยผู้ชนะ เรา อยู่ฝ่ายผู้ชนะ”

ประโยคหนึ่งจากปากสมาชิกกลุ่มปัญญาชน สิ่งให้เห็นชัดเจนจากภาพยนตร์เรื่องนี้คือ นักฆ่า

แต่ละคนที่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่ถูกไต่สวน ดำเนินคดีใดๆ พวกเขาไม่ได้รับรู้ถึงภัยกับเรื่อง ในอดีต ด้วยเหตุผลว่า การฆ่าคนจำนวนมาก เป็นเรื่องที่ต้องทำ และเหยื่อเหล่านั้นสมควร ตาย บางฉากเขายังแสดงให้เห็นว่า ตอนที่ฆ่า คนนั้นเขามักจะร้องเพลงอะไรกัน ...แน่นอนว่า เมื่อคุณแล้วคงไม่มีใครหัวเราะออก

ตัดมายังภาพอีกมุมหนึ่ง นักฆ่าเหล่านี้ยังคง ใช้ชีวิตอย่างปกติ เป็นปู่ เป็นพ่อ กินดื่ม เด่นรำ มีอารมณ มีชีวิตอย่างคนทั่วไป ต่าง จากภาพตัวร้ายในหนังที่คนมักจินตนาการ เมื่อนึกถึงมือสังหาร

สิ่งที่น่ากลัวที่สุด คือ ชุดความเชื่อที่ สร้างให้คนธรรมดากลายเป็นจักรกลสังหาร มนุษย์ได้

ดร.สาธิตน์ แดงกลม อาจารย์จากภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร แสดงทรรศนะว่า The Act of Killing สื่อสารในลักษณะ “หนังซ่อน

หนัง” ตั้งแต่การนำ อาชญากรตัวจริงมารับบท นักแสดงนำ ทั้งในภาพยนตร์หลักคือ ส่วนของ สารคดีและการถ่ายทำภาพยนตร์ในเรื่องที่ถ่าย ทำให้เห็นถึงกระบวนการของกลุ่มเยาวชนปัญญา ชน โดยให้นายคองโก รับบทบาทเป็นเหยื่อ จนท้ายที่สุด เขาเองได้พึงสำนึกถึงกิจกรรมอัน โหดร้ายที่ได้ก่อไป

“ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้สอดแทรกแนวคิดเชิงจิตสำนึกที่ลึ้นคลอนอารมณ์ ร่วมกับความ เชื่อทางศีลธรรมของผู้รับชม เหตุการณ์สมัย นั้น มีการใช้เรื่องการโฆษณาชวนเชื่อ หรือ Propaganda ให้ผู้คนเกิดความหวาดกลัวภัย คอมมิวนิสต์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ รัฐ แต่สังคมในสมัยนั้นไม่ได้มีการตัดสินใจ สิ่งที่กลุ่มเยาวชนปัญญาชนทำไปนั้นผิดหรือถูก แต่จะปลูกฝังให้เกิดภัยคอมมิวนิสต์ ภาพยนตร์

ต้องการที่จะเล่นกับจิตสำนึกของผู้รับ ชมมากกว่า” อ.สาธิตน์กล่าว

ด้าน พิชญ์วัฒน์ แสงประพาฬ อาจารย์คณะนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ให้ความ เห็นหลังจากชมภาพยนตร์ว่า สิ่งที่เห็นได้ ชัดจากสารคดีคือ เรื่องการโฆษณาชวนเชื่อ กลุ่มเยาวชนปัญญาชนจะมีรหัสทางวัฒนธรรม ที่สร้างความเป็นกลุ่มก้อนได้ชัดเจน ตั้งแต่ เสื้อผ้า โลโก้ การทำซ้ำพิธีกรรมต่างๆ สร้าง ระบบคิดได้ชัดเจน ซึ่งคนที่เข้าไปเชื่อระบบ คิดนี้พร้อมที่จะทำอะไรตามที่กลุ่มบอกอย่าง ชัดเจน แม้กระทั่งปัจจุบันก็ยังคงมีพิธีกรรม การชุมนุม งานเลี้ยง ต่างๆ นานา ฉะนั้น พลังของสื่อโฆษณาชวนเชื่อ กระบวนการคำ พูดต่างๆ ที่กลุ่มนี้สร้างขึ้น คงหนักแน่นมาก สำหรับคนที่อยู่ในบริบทสังคมช่วงที่มีสงคราม เย็นเกิดขึ้น

วาทกรรมแบบโหมบั้งที่ถูกใช้เป็น เครื่องมือ?

“ที่เห็นได้ชัดคือ ความเป็นคอมมิวนิสต์ อย่างตอนเด็กๆ ใครหลอกว่าคอมมิวนิสต์จะ มากุญกรุงเทพฯก็จะกลัว การอ้างอิงความเป็น คอมมิวนิสต์ใช้ได้เยอะมาก อีกเรื่องหนึ่งคือ ความเป็นจีน คนจีนมีอำนาจทางเศรษฐกิจใน อินโดนีเซีย การอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่าง ชาวอินโดนีเซียกับคนเชื้อสายจีนมีปัญหาถกกัน อยู่แล้วในเชิงเศรษฐกิจ ปี 1965 ภาพความ รุนแรงของคอมมิวนิสต์จีนแผ่นดินใหญ่ถูก เชื่อมโยงกับจีนที่อยู่ในอินโดนีเซียได้เป็นอย่างดี สร้างมายาคติให้มีความรู้สึกแง่ลบ เพราะ ฉะนั้นการอ้างอิงสองสิ่งนี้ ช่วยให้มีน้ำพริก

มากพอสมควรในตอนนั้น” อ.พิชัยวัฒน์ตอบ

อาจารย์หนุ่มมองสะท้อนมายังสังคมไทย
ว่า สำหรับเมืองไทยตอนนี้ไม่ได้มองการเมือง
เป็นเรื่องผิดถูก เหมาะสมไม่เหมาะสม แต่
ตอนนี้ขึ้นไปอยู่ในขั้นของความดีความเลวใน
เชิงพุทธศาสนาด้วย ร้ายแรงมาก กลายเป็น
ว่าคนดีมีหน้าที่คือกำจัดฝ่ายเลว ฉะนั้นเทพ
หน้าที่ต้องกำจัดมาร อันตรายมาก

‘The Act of Killing’ เป็นบทบันทึก
เรื่องในประวัติศาสตร์ ที่ไม่เพียงแต่ให้ความ
กระจ่างชัดกับเรื่องราวในอดีตของอินโดนีเซีย
แต่สามารถอธิบายเหตุการณ์สำคัญหลาย
เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์โลก

รวมถึงเหตุการณ์ในสังคมไทยที่เกิดภาพ
ชัดตั้งแต่อดีต มาจนถึงเหตุการณ์ร้ายวันที่
เราทุกคนกำลังเผชิญหน้าอยู่นี้

วจนา วรรณยางกูร